

پاسخ تشریحی کنکور انسانی	درس جغرافیا	تهیه شده توسط: فرشید مشعرپور
کارشناسی ارشد زمین شناسی	دانشگاه تربیت مدرس	دبیر زمین شناسی و جغرافیای ناحیه یک رشت

۱۱۴- متن زیر به کدام سؤالات کلیدی در جغرافیا، پاسخ داده است؟

«در کشور ما در زمستان و اوایل بهار با ذوب برف و بارش های بیشتر، آبدهی رودها افزایش می یابد. اگر آبدهی رودها آن قدر افزایش یابد که از ظرفیت رود فراتر برود و سرریز شود، سیل خسارت بار می شود.»

- (۱) کجا، چه کسی و چه موقع برخلاف چه چیز
(۲) چه موقع، چطور و چه کسی برخلاف چرا
(۳) کجا، چه موقع و چه چیز برخلاف چه کسی
(۴) چه موقع، چرا و چطور برخلاف کجا

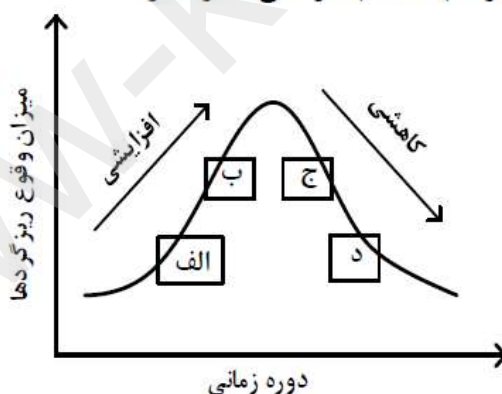
کلید: گزینه ۳

پاسخ تشریحی:

بررسی متن سوال:

در کشور ما (پاسخ سوال کجا) در زمستان و اوایل بهار (پاسخ سوال چه موقع) با ذوب برف و بارش های بیشتر (پاسخ سوال چرا)، آبدهی رودها افزایش می یابد. اگر آبدهی رودها آن قدر افزایش یابد که از ظرفیت رود فراتر برود و سرریز شود (پاسخ سوال چطور)، سیل (پاسخ سوال چه چیز) خسارت بار می شود. پس این متن تنها به سوال چه کسی پاسخ نمی دهد.

۱۱۵- با توجه به تصویر ارائه شده، کدام عبارت به مطالب درستی اشاره دارد؟

- (۱) اگر بخواهیم در مسیر «ج» یا «د» قرار بگیریم لازم است اقداماتی مانند طرح مهار بیابان یا بیابانزایی را انجام دهیم.
(۲) در وضعیت «الف» یا «ب» مسائلی مانند کاهش تولیدات کشاورزی و مشکلات میدان دید در راهها به وجود می آید.
(۳) اگر بخواهیم در مسیر «ج» یا «د» قرار بگیریم لازم است از اقداماتی مانند تغییر در شیوه کشت، جلوگیری کنیم.
(۴) در وضعیت «الف» یا «ب» ممکن است مسائلی مانند خشکسالی آب و هوایی و تأمین حق آبه رودها، تشدید شود.

کلید: گزینه ۲

پاسخ تشریحی:

کاهش تولیدات کشاورزی و مشکلات میدان دید در راه‌ها از مسائل و مشکلات تشدید پدیده ریزگردها است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: مهار بیابان، بیابان‌زدایی و (نه بیابان‌زایی) نامیده می‌شود.

گزینه ۳: تغییر در شیوه کشت و مدیریت صحیح آب در بخش‌های مختلف، از راه‌های مقابله با ریزگردها است.

گزینه ۴: خشکسالی باعث شکل‌گیری پدیده ریزگردها می‌شود (و نه عکس آن).

۱۱۶- درخصوص تقسیمات کشوری در دوره قاجاریه، کدام مورد درست است؟

- (۱) ایران به ۱۲ ایالت و ۴ ولایت تقسیم و عناصر تقسیمات کشوری به‌ترتیب شامل ایالت، ولایت، بلوک و تسوج می‌شد.
- (۲) ایران به ۴ ایالت و ۱۲ ولایت تقسیم و عناصر تقسیمات کشوری به‌ترتیب شامل ایالت، ولایت و رستاک می‌شد.
- (۳) عناصر اصلی تقسیمات کشوری، همانند دوره‌های پیش از خود بود و کشور از ۱۲ ایالت و ۴ ولایت تشکیل می‌شد.
- (۴) عناصر اصلی تقسیمات کشوری، مشابه با دوره صفویه یا زندیه بود و کشور از ۴ ایالت و ۱۲ ولایت تشکیل می‌شد.

کلید: گزینه ۴

پاسخ تشریحی:

در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه. در دوره قاجاریه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد.

۱۱۷- با بررسی عبارات زیر می‌توان گفت موارد مربوط به فعالیت‌های بخش است.

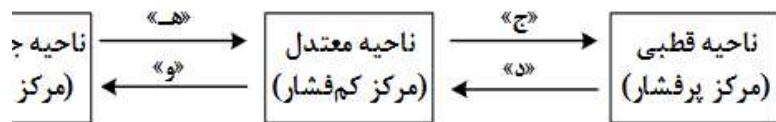
- الف: این بخش محرک اصلی رشد، موفقیت و نوآوری کشورها است و به ایجاد اشتغال منجر می‌شود.
- ب: گسترده‌گی کشور در عرض جغرافیایی، وضعیت مناسبی را در این بخش فراهم کرده است.
- ج: این بخش به‌طور غیرمستقیم در بهبود کیفیت و کمیت تولیدات کشور مؤثر است.
- د: این بخش کمک زیادی به ترسیم سایر بخش‌های اقتصادی می‌کند.
- (۱) «ب» و «د» برخلاف «ج» - صنعت یا تغییر شکل کالاها می‌باشند.
 - (۲) «ج» و «د» برخلاف «الف» - صنعت یا تغییر شکل کالاها نمی‌باشند.
 - (۳) «الف» و «ج» برخلاف «ب» - کشاورزی یا استخراج محصول می‌باشند.
 - (۴) «الف» و «ب» برخلاف «ج» - کشاورزی یا استخراج محصول نمی‌باشند.

کلید: گزینه ۲

پاسخ تشریحی:

مورد «الف» مربوط به بخش صنعت، مورد «ب» مربوط به بخش کشاورزی و موارد «ج» و «د» مربوط به بخش خدمات است.

۱۱۸- در صورتی که علامت « $\rightarrow$ » بیانگر جهت وزش باد در گردش عمومی جو

- ۱) «ب»، «ه» و «د» برخلاف «الف»، «ج» و «و» به درستی
- ۲) «ب»، «ج» و «و» برخلاف «الف»، «د» و «ه» به درستی
- ۳) «الف»، «ج» و «ه» برخلاف «ب»، «د» و «و» به نادرستی
- ۴) «الف»، «د» و «و» برخلاف «ج»، «ب» و «ه» به نادرستی

کلید: گزینه ۱

پاسخ تشریحی:

همانطور که در شکل مشخص است، جهت بادهای از ناحیه پرفشار به سمت ناحیه کم فشار است. یعنی از ناحیه جنب حاره به سمت ناحیه حاره (ب) و معتدل (ه) و از ناحیه قطبی به سمت ناحیه معتدل (د).

۱۱۹- با بررسی نقشه پراکندگی زیست‌بوم‌های جهان، کدام عبارت، به مطلب درستی اشاره

- ۱) زیست‌بوم‌ها یا بیوم‌ها، قلمرو و وسعت متفاوتی دارند و تعیین مرز این نواحی دشوارتر از
- ۲) بیوم‌ها یا بوم‌سازگان‌ها، وسعت متفاوتی دارند و ممکن است مرزهای این نواحی به‌تدریج
- ۳) بیوم‌ها یا بوم‌سازگان‌ها، وسعت زیادی دارند و در این مرزبندی گاهی یک بیوم میان
- ۴) زیست‌بوم یا بیوم‌ها، وسعت زیادی دارند و هر کدام، از مقیاس جهانی برخوردارند و چند

کلید: گزینه ۴

پاسخ تشریحی:

نام دیگر **زیست بوم**، **بیوم** است. بوم سازگان نام دیگر اکوسیستم است (رد گزینه‌های ۲ و ۳). از طرفی زیست بوم‌ها جزو نواحی طبیعی هستند که تعیین مرز در آن‌ها از نواحی انسانی **آسان تر** است (رد گزینه ۱).

با توجه به مطالب کتاب و نقشه داده شده، زیست بوم یا بیوم‌ها، وسعت زیادی دارند و هر کدام، از مقیاس جهانی برخوردارند و چند کشور و قاره را دربرمی گیرند.

۱۲۰- با توجه به مشخصات جغرافیای اقتصادی کشورهای درج شده در تصویر زیر، کدام گزینه مطالب مناسبی برای موارد «الف» تا «د» ارائه نموده است؟

- ۱) از تولیدکنندگان عمده گندم جهان است. - دارای مرکز دامداری تجاری در جهان است. - دارای مرکز دامداری تجاری در جهان است. - دارای طولانی‌ترین شبکه ریلی در جهان است.
- ۲) از تولیدکنندگان عمده گندم جهان است. - دارای طولانی‌ترین شبکه ریلی در جهان است. - از تولیدکنندگان عمده گندم جهان است. - دارای مرکز دامداری تجاری در جهان است.
- ۳) دارای مرکز دامداری تجاری در جهان است. - دارای طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان است. - دارای مرکز دامداری تجاری در جهان است. - دارای طولانی‌ترین شبکه ریلی در جهان است.
- ۴) دارای مرکز دامداری تجاری در جهان است. - از تولیدکنندگان عمده گندم جهان است. - دارای طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان است. - دارای مرکز دامداری تجاری در جهان است.

کلید: گزینه ۱

پاسخ تشریحی:

کشور ایالات متحده آمریکا همانند چین (الف) از تولیدکنندگان عمده گندم و برخلاف این کشور (ب) دارای مرکز دامداری تجاری عمده در جهان است.

کشور ایالات متحده آمریکا همانند استرالیا (ج) دارای مرکز دامداری تجاری عمده در جهان و برخلاف این کشور (د) دارای طولانی‌ترین شبکه ریلی در جهان است.

- ۱۲۱- با توجه به ملاحظات زیر در ارتباط با «مسائل پایتخت‌ها» و «نقش سکونتگاه‌ها»، کدام عبارت درست است؟
- الف: در برخی کشورها به دلایل مختلف محیطی، اقتصادی و ... پایتخت از یک شهر به شهر دیگر منتقل می‌شود.
- ب: برخی از پایتخت‌ها قدمت زیادی دارند و موقعیت پایتخت بودن را تا سال‌ها حفظ می‌کنند.
- ج: ممکن است نقش سکونتگاه‌ها در طول زمان تغییر کند یا تکامل و توسعه یابد.
- د: امروزه اغلب سکونتگاه‌ها چند نقش دارند و این نقش‌ها را با هم ایفا می‌کنند.
- (۱) شهر پاریس برخلاف اسلام‌آباد و برازیلیا، با موارد «ب» و «ج» مغایرت دارد.
- (۲) شهر پاریس همانند کراچی و ریودوژانیرو، با موارد «الف» و «د» مطابقت دارد.
- (۳) شهرهای اسلام‌آباد و برازیلیا برخلاف پاریس، با موارد «الف» و «ج» مطابقت دارند.
- (۴) شهرهای اسلام‌آباد و ریودوژانیرو همانند پاریس، با موارد «ب» و «د» مغایرت دارند.

کلید: گزینه ۳

پاسخ تشریحی:

در برخی کشورها به دلایل مختلف پایتخت از یک شهر به شهر دیگر منتقل می‌شود؛ مانند انتقال پایتخت از شهر ریودوژانیرو به **برازیلیا** در کشور برزیل یا انتقال پایتخت از کراچی به **اسلام آباد** در پاکستان. در نتیجه نقش این شهرها در طول زمان تغییر کرده و یا تکامل و توسعه یافته است و به تدریج نقش‌های اداری و سیاسی را به عهده گرفته‌اند.

- ۱۲۲- به‌طور کلی در سکونتگاه‌هایی که چشم‌اندازهای طبیعی بیشتر و گسترده‌تر هستند، انتظار نداریم
- (۱) اشتغال در فعالیت‌های نوع اول بر نوع سوم و وابستگی اجتماعی بر تغییرات اجتماعی سریع‌تر میان ساکنان، غلبه کند.
- (۲) اشتغال در فعالیت‌های نوع دوم بر نوع اول و تغییرات اجتماعی سریع‌تر بر وابستگی اجتماعی ساکنان، غلبه کند.
- (۳) دسترسی به خدمات و تسهیلات کمتر و محدودتر و فعالیت‌های متنوع، در فضاهای محدودتری، انجام شود.
- (۴) دسترسی به خدمات و تسهیلات متنوع و گسترده و فعالیت‌های متنوع، در فضاهای بزرگ‌تری، انجام شود.

کلید: گزینه ۲

پاسخ تشریحی:

در سکونتگاه‌هایی که چشم‌اندازهای طبیعی بیشتر و گسترده‌تر دارند (یعنی روستاها) انتظار نداریم که فعالیت‌های نوع دوم (یعنی صنعت) بر فعالیت‌های نوع اول (یعنی کشاورزی) و همین‌طور تغییرات اجتماعی در آن‌ها بر وابستگی اجتماعی ساکنان غلبه داشته باشد.

- ۱۲۳- با توجه به تحولات مهم در حمل‌ونقل دریایی و عبارات زیر می‌توان گفت موارد دارند.
- الف: قبل از تولید آنها، کشتی‌ها در مدت زمان زیادی برای تخلیه و بارگیری در بندرها، توقف می‌کردند.
- ب: از کاربردهای مهم این کشتی‌ها، حمل خودروهای صادراتی از کشورهای سازنده به سایر کشورهاست.
- ج: تولید این کشتی‌ها از دهه ۱۹۷۰ به بعد موجب شد هزینه تخلیه و بارگیری کالاها کاهش پیدا کند.
- د: این کشتی‌ها از نظر اندازه، استانداردهای مشخصی دارند و سرعت تخلیه کالاها را افزایش می‌دهند.
- هـ: از این کشتی‌ها برای جابه‌جایی کالاهایی مانند نفت، گاز و مواد پتروشیمی استفاده می‌شود.

- (۱) «ب» و «الف» به‌ترتیب با «هـ» و «د» مغایرت و مطابقت
- (۲) «هـ» و «ب» به‌ترتیب با «ج» و «د» مغایرت و مطابقت
- (۳) «ب» و «ج» به‌ترتیب با «الف» و «د» مطابقت و مغایرت
- (۴) «ج» و «د» به‌ترتیب با «الف» و «ب» مطابقت و مغایرت

کلید: گزینه ۱

پاسخ تشریحی:

مورد «الف» و «د» اشاره به کشتی‌های کانترینر، مورد «ب» و «ج» اشاره به کشتی‌های رو-رو و مورد «ه» اشاره به کشتی‌های فله‌بر دارد.

۱۲۴- با توجه به موارد درج شده در شکل زیر، کدام عبارت مطالب درستی را ارائه می‌دهد؟

ج: از بین بردن پوشش گیاهی

- ۱) مورد «الف» همانند «ج» و برخلاف «ب» نفوذپذیری خاک و سرعت رواناب را به ترتیب کاهش و افزایش می‌دهد.
- ۲) مورد «ج» همانند «ب» و برخلاف «الف» نفوذپذیری خاک و سرعت رواناب را به ترتیب کاهش و افزایش می‌دهد.
- ۳) مورد «الف» همانند «ب» و برخلاف «ج» مجرای رود را تنگ‌تر می‌کند و باعث خسارت‌بار شدن سیل می‌شود.
- ۴) مورد «ج» همانند «الف» و برخلاف «ب» مجرای رود را تنگ‌تر می‌کند و باعث خسارت‌بار شدن سیل می‌شود.

کلید: گزینه ۳

پاسخ تشریحی:

ساختن دیواره‌های سیمانی و سنگ چین کردن کناره‌ها (مورد ب) **مجرای رود را تنگ‌تر می‌کند** و در زمان وقوع سیل باعث سرریز آن می‌شود. ریختن زباله‌های شهری یا نخاله‌های ساختمانی (مورد الف) موجب **تنگ‌تر شدن آبراهه** می‌شود و وقوع سیل را به دنبال دارد.

۱۲۵- کدام مورد برای تکمیل عبارت زیر، مناسب است؟

«وقوع زمین‌لغزش در کانون‌های آبگیر بیشتر از اتفاقی است. زیرا در این مکان‌ها»

- ۱) دائمی - بارش‌های شدید به دلیل شدت کمتر و مدت بیشتر، تأثیر بسیار بیشتری در ناپایداری دامنه‌ها دارند
- ۲) دائمی - بارش‌های سنگین به دلیل شدت بیشتر و مدت کمتر، تأثیر بسیار بیشتری در ناپایداری دامنه‌ها دارند
- ۳) فصلی - ذوب تدریجی برف امکان نفوذ بیشتری را فراهم می‌کند و موجب گسیختگی مواد منفصل از سطح دامنه‌ها می‌شود
- ۴) فصلی - ذوب تدریجی برف امکان نفوذ بیشتری را فراهم می‌کند و موجب اشباع مواد رسوبی سطح دامنه‌ها می‌شود

کلید: گزینه ۴

پاسخ تشریحی:

وقوع زمین‌لغزش، هم در کانون‌های آبگیر دائمی و هم فصلی بیشتر از اتفاقی است.

گزینه ۱: بارش‌های شدید دارای شدت بیشتری (و نه کمتری) هستند.

گزینه ۲: بارش سنگین یعنی بارش‌هایی که شدت آنها کمتر اما مدت آنها بیشتر است، تأثیر بسیار بیشتری در زمین لغزش دارند.

گزینه ۳: لرزش‌های ناشی از وقوع یک زلزله شدید (و نه ذوب تدریجی برف) موجب گسیختگی مواد منفصل از سطح دامنه می‌شود.

گزینه ۴: اگر کانون‌های آبگیر در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کنند، بدون توجه به میزان بارش و زمان آن جزء کانون‌های فصلی به شمار می‌روند. در رودهای فصلی ذوب تدریجی برف امکان نفوذ بیشتری را فراهم می‌کند و موجب اشباع مواد رسوبی سطح دامنه‌ها می‌شود.